

RS AU § 44   Medborgarförslag. SMS-livräddare på Gotland

Ärendenummer: RS 2023/480

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Medborgarförslaget anses besvarat.
-

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att Region Gotland ska införa en tjänst för SMS-livräddare som erbjuds av företaget Heartrunner. Systemet ansluts till en larmcentral, vilket innebär att när 112 får samtal om en person som drabbats av misstänkt hjärtstopp, kan ett larm samtidigt skickas ut till SMS-livräddare som befinner sig i närheten av det misstänka hjärtstoppet genom en app. SMS-livräddare och kan då utföra HLR i avvaktan på blåljuspersonal. Förslagsställarens uppfattning är att det finns få ambulanser på Gotland i förhållande till dess yta och befolkning. Gotland beskrivs av förslagsställaren ligga efter i denna fråga i jämförelse med andra Regioner i Sverige. Förslagsställaren framför att kedjan som räddar liv vid hjärtstopp är tidiga larm, tidig hjärt-lungräddning, tidig defibrillering och snabb eftervård där Heartrunners app kan bidra till detta.

Bedömning

Med anledning av det inkomna medborgarförslaget har en utredning genomförts av enheten för beredskap och säkerhetsskydd. Syftet med utredningen har varit att identifiera styrkor och svagheter med Heartrunners lösning kring SMS-livräddning. Utredningen har inbegripit faktainhämtning från forskningsstudie kring Heartrunners produkt genomförd och publicerad av Journal of the American College of Cardiology. Företrädare för Heartrunner har fått presentera sin produkt. Intervju har genomförts med Region Uppsala som gjort ett större utredande arbete kring tjänsten och därefter valt att skapa en egen skraddarsydd lösning där utbildning, uppföljning och arbetsmiljöansvar tillgodoses. Region Uppsala har även gjort en inventering antalet hjärtstartare och var de finns placerade. Medel har avsatts för att öka antalet hjärtstartare där det finns behov samt utbilda fler användare. På detta sätt har överlevnaden förbättrats vid hjärtstopp utanför sjukhus. För en lägre kostnad har högre effekt uppnåtts.

Inom ramen för utredningen har intervju även genomförts med Region Gotlands Hälso- och sjukvård, Räddningstjänst samt Samariten Ambulans Gotland. För statistik står Hjärtstartarrådet som varje år presenterar utförliga underlag för Sveriges alla län.

Utredningens resultat visar att tidiga insatser vid hjärtstopp är en framgångsfaktor. Däremot visar utredningen att lekman-HLR inte bidrar till detta i den utsträckning som man trott. Avgörande är istället huruvida den drabbade kopplats upp mot en hjärtstartare (defibrillator).

Slutsatser

Förslaget med SMS-livräddning är intressant ur många aspekter. Tjänsten har däremot stora svagheter. Till fördelarna kan räknas: effektiv utalarmering via sms, ett enkelt och tillgängligt system, räckvidden över ön geografiskt och med den, förhållandevis korta inställelsetider till olycksplats. Nackdelar: Lekman-HLR är inte livräddande i den utsträckning som önskas. Leverantören lämnar inte någon garanti för att den som laddar ned appen verkligen har kunskap om hur HLR utförs.

Mot bakgrund av de ökade motsättningarna mellan folkgrupper i samhället, mäns våld mot kvinnor och utsattheten vid ett sjukdomsfall bör gotlänningarna värnas i större utsträckning än vad systemet erbjuder. För SMS-livräddaren saknar aktuellt system trygghet ur arbetsmiljöperspektiv. Erfarenheter visar att SMS-livräddare larmas till situationer som är mycket mentalt påfrestande för den utlarmade. En trygghetslösning inbegripet avlastande och uppföljande samtal behöver tillföras för att motverka risk för psykiskt lidande hos den utlarmade.

En annan aspekt som är viktig att titta på är i hur stor del Gotlänningarna redan idag utför HLR i väntan på ambulans. Skulle siffran varit låg som är fallet i många storstadsregioner, kan det vara en motivator till att köpa in systemet SMS-livräddning för att på så sätt öka sannolikheten för att HLR påbörjas. Statistiken för Gotland som tillhandahålls av HLR-rådet visar på det motsatta. I hela 90procent av fallen 2021-2022 påbörjade Gotlänningarna HLR i väntan på ambulans.

De ekonomiska kostnaderna för att införa detta system innebär en hög engångskostnad. Till detta kommer en löpande abonnemangskostnad vilket motsvarar vad Region Gotland idag betalar för befintlig utalarmering inom räddningstjänst och ambulansverksamhet för samtliga larm månadsvis. Tjänsten kräver även löpande administrativt arbete av Region Gotland där uppskattad arbetstid är 20procent av en heltidstjänst enligt Heartrunner.

Inom ramen för Region Gotlands beredskapsarbete utreds frågan vidare kring frivillig hjärt-lungräddning och användande av hjärtstartare med mål att ta fram en lösning som överträffar den SMS-tjänst som nu erbjuds vad gäller livräddande insatser för Gotlänningarna på ett samtidigt kostnadseffektivt sätt.

Medborgarförslaget kan därmed anses besvarat.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Maja Allard, beredskapsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-12-13

Medborgarförslag daterad 2023-02-26

”Effect of Smartphone Dispatch of Volunteer Responders on Automated External Defibrillators and Out-of-Hospital Cardiac Arrests”, *JAMA Cardiology* (30 nov. 2022)